

ԽՐԻՄԵԱՆ ՀԱՅՐԻԿԻ ԾՆՆԴԵԱՆ 200-ԱՄԵԱԿԸ

Խրիմեան Հայրիկ Հայ Առաքելական եկեղեցւոյ նշանաւոր դէմքերէն մէկն է, թէ որպէս կղերական եւ թէ որպէս մտաւորական ու ազգային գործիչ:

Ան ծնած է Վանի մէջ 1820, Ապրիլ 4-ին:

Նախնական ուսումը ստացած է Վասպուրականի Լիմ եւ Կտուց անապատներու վանական դպրոցներու մէջ:

1842-ին Պոլիս կը հաստատուի եւ կը զբաղի ուսուցչութեամբ: Վան վերադարձին մահացած գտած է իր ընտանիքին անդամները եւ որոշած է կուսակրօն դառնալ: 1854-ին վարդապետ ձեռնադրուած է:

Եղած է Վանի առաջնորդ եւ հրատարակած է «Արծուի Վասպուրական» թերթը:

1869-ին, Պոլսոյ պատրիարք ընտրուած է, սակայն հինգ տարի ետք հրաժարած է:

Որպէս հայ ազգի ներկայացուցիչ մասնակցած է 1878-ին Պերլինի մէջ գումարուած Պերլինի վեհաժողովին:

Վերադարձին՝ Հայոց Հայրիկ արտասանած է իր նշանաւոր «Երկաթէ Ծերեփի» ճառը:

Խրիմեան հայրիկ այսպէս բնութագրած է ժողովը.

«Ժողովասրահին մէջ հերիսայով լեցուն հսկայ կաթսայ մը կար, անոնք որոնք ժողովի մասնակցած էին երկաթէ շերեփով ստացան իրենց ուզած բաժինը, իսկ մենք՝ հայերս, որ մեր ձեռքին թուղթէ շերեփ ունէինք ձեռնունայն վերադարձանք ժողովէն»:

Ան իր այս ճառով կոչ կ' ուղղեր ժողովուրդին յոյս չընել օտարին վրայ, այլ՝ սեփական ուժով, զինեալ պայքարով, տիրանալ մեր արդար իրաւունքին:

Հայրենասէր, ազգասէր ու ազատատենչ Մկրտիչ Խրիմեան 1892-ին, Ամենայն Հայոց Կաթողիկոս ընտրուած է: Ժողովուրդին մեծ սերը վայելած Խրիմեան, ժողովուրդին կողմէ կոչուած է «Հայրիկ»:

Խրիմեան Հայրիկի գրական գործերն են՝ «Պապիկ եւ Թոռնիկ», «Դրախտի Ընտանիք» եւ «Սիրաք եւ Սամուէլ»:

Վախճանած է 29 Հոկտեմբեր 1907-ին եւ թաղուած Էջմիածնի մէջ:

Ի յիշատակ իր պատմական նշանաւոր ճառին շիրմաքարին վրայ դրուած է երկաթէ շերեփ մը:

ԹԻՒԸ ՊԱՏՐԱՍՏԵՑ՝ ՈՒԹԱ ԿԱՌԵԱՆ-ՏԻՔՄԻԲԵԱՆ
ՆԿԱՐԱԶԱՐՈՒԵՑ՝ ՈԱՅՅԻ ՔԵՇԻՇԵԱՆ

ԱՌՈՂՋԱՊԱՅԱԿԱՆ ՓՈՐՁԵՆՔ ԱՌՈՂՋ ԱՊՐԻՆ

Ինքնաշարժ վարելու համար կարգ մը օրենքներ պետք է գիտնաս: Սակայն այդ օրենքներուն գործնապես հետեւելով է միայն որ անոնք բնական կը դառնան, եւ ինքնաշարժ վարելը անելի հաճելի ու դիրին կ'ըլլայ:

Առողջապահական օրենքներն ալ այսպէս են: Նախ զանոնք գիտնալու եւ եւ գործածելէ ետք, անոնք բնական կ'ըլլան քեզի համար եւ առողջութեանդ հսկելը՝ նոյնիսկ հաճելի:

Առողջապահական այս օրենքները հիմնուած են չորս եական սիւներու վրայ՝ գիտութիւն ունենալ, առողջ մտածումներ մշակել, ճիշդ սովորութիւններ մշակել եւ մաքրութեան հոգ տանիլ:

Ամփոփ ձեւով կը ներկայացնենք առողջապահական օրենքներ, որոնց հետեւելով պիտի կարենաս առողջ մնալ

1.- Զափաւորութեամբ ապրէ: Շատ քիչ քննալը, շատ քիչ կամ շատ ուտելը, մարզանք չընելը եթէ երկար ժամանակ տեսն, առողջութեանդ վրայ ժխտական ձեւով կ'ազդեն:

2.- Մաքուր եղի՛ր: Անձո՞ղ, տունդ եւ շրջապատդ մաքուր պահէ: Յիշէ սակայն, որ շատ յաճախակի լոգանքը մորթին կը վնասէ:

3.- Զափաւոր կե՛ր: Սորվէ՛ գանազանել օգտակար եւ անօգուտ ուտելիքները:

4.- Բաւարար չափով մարզանք ըրէ: Մարմինդ եւ միտքդ հաւասարապէս մարզանքի պետք ունին:

5.- Հանգիստ ընելու բաւարար ժամանակ տրամադրէ՛: Հանգիստի տրուած ժամանակը բնա՛ւ ապարդիւն չէ:

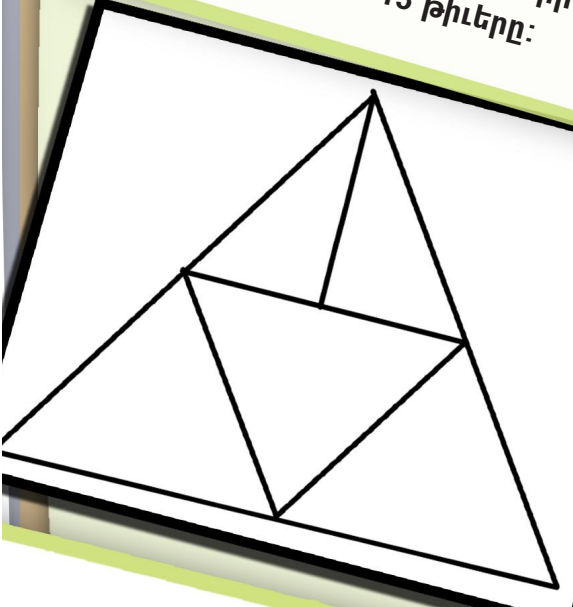
6.- Մարմինդ պաշտպանէ: Տունդ եւ հագուստներդ այնպէս մը թող ըլլան, որ մարմինդ կլիմայի անակնկալ փոփոխութիւններէ չազդուի:

7.- Օգտակար հետաքրքրութիւններ մշակէ: Արթուն եւ արդար եղի՛ր, առանց քննադատելու: Սորվէ՛ զգացումներդ կառավարել: Առանց ուրիշները վիրաւորելու արտայայտուիլ սորվէ՛:

Փորձեցէ՛ք հետեւեալ կախարդական քառակուսին ամբողջացնել յարմար թուանշաններով, նկատի ունենալով որ հորիզոնական, ուղղահայեաց եւ շեղակի շարքերուն գումարը հաւասարի 27-ի: Օգտագործել 5-13 թիւերը:

12		
	9	11
8		

Քանի՞ եռանկիւն կայ այս սկարին մէջ:

Կրնա՞ք գտնել գնդակը փոքր կողովին հասցնող ճամբան:

ԱՌԻԾ ԱՐՔԱՆ

Սիմպան կը սուրայ: Նայան, Թիմոնն ու Բումպան կը միանան իրեն:

Կը հասնին երկիր:

Սիմպան յուզուած կը դիտէ ամայացած դաշտերը, սոված կենդանիները ու հորեղբայրը, որ ժայռի մը վրայ անհոգ կը քնանար:

- Սիմպա՛, դո՞ւն ես,- կը բացագանչէ հորեղբայրը տեղէն ցատկելով:

- Այո՛, ե՛ս եմ, իսկական արքան,- կը մռնչէ Սիմպան:

Հօրեղբայրը անմիջապէս կը յարձակի Սիմպային վրայ ու կը փորձէ բարձունքէն վար գլտորել զայն:

Սիմպան ճիրաններով կը ճանկնուտ ժայռը ու հագիւ կը ջանայ պահել ինքզինք:

Հօրեղբայրը կը շնջայ. «Սիմպա՛, գաղտնիք մը ունիմ տալիք քեզի. հայրդ ե՛ս սպանեցի. այստեղէն վար գլտորեցի. ճիշդ այնպէս, ինչպէս պիտի գլտորեմ քե՛զ հիմա»:

- Դո՞ւն, հայրս դո՞ւն սպանեցիր,- կ'ըսէ Սիմպան ու ամբողջ ուժով կը յարձակի հորեղբորը վրայ:

Վարը՝ Նայան ու ընկերները ահեղ պայքար կը մղէին բորենիներուն դէմ: Բորենիները սարսափահար կը փախչէին:

Վերը՝ ճակատագրական պահ էր: Հօրեղբայրը Սիմպայի ճիրաններուն ներքեւ կը պաղատէր.

- Սիմպա՛, գթա՛, մի՛ սպաներ գիս:

- Հեռացի՛ր, հեռացի՛ր այստեղէն ու անգամ մըն ալ մի՛ վերադառնար,- կը մռնչէ Սիմպան, ու հագիւ կռնակը դարձուցած՝ հորեղբայրը կրկին կը յարձակի վրան ու երկուքը մէկ կը գլտորին ժայռերուն վրայ:

Ահեղ կռիւ մը կը սկսի անոնց միջեւ:

Սիմպան Նայային յարձակման ձեւին դիմելով, բարձունքէն վար կը շարժուտէ հորեղբայրը ու կեր կը դարձնէ զայն սոված բորենիներուն:

Հօրեղբոր մահով սովն ու չարիքը կը ջքանան այդ երկրէն:

Սիմպան կը դառնայ արքայ ու հաշտութեամբ կը կառավարէ երկիրը:

Նայան կը դառնայ թագուհի ու կը ծնի կորիւն մը:

Կորիւնին ծնունդով կը հրճուին թագաւորութեան մէջ գտնուող բոլոր կենդանիները:

Իմաստուն կապիկը ափ մը հող կ'առնէ գետնէն, կը սփռէ նորածին արքայի ճակտին, ցոյց կու տայ շնորհաւորութեան եկող կենդանիներուն ու կը բացագանչէ.

- Ապրի՛ նոր արքան:

(Վերջ)

ՕՐ ԵՒ ԺԱՄԱՆԱԿ

Դժուար պիտի ըլլայ մեզի՝ երեւակայել առանց ժամացոյցի կեանք մը: Մենք ժամանակէն կախեալ ենք:

Գտի՛ր թէ մէկ օրուան մէջ քանի՞ անգամ ժամանակը գիտնալու պետք կը զգաս: Պիտի զարմանաս թէ կարծածե՞ղ շատ աւելի անգամներ կը նայիս ժամացոյցիդ:

Սակայն, ի՞նչ է ժամանակը:

Նորածինին համար մէկ օրը իր ամբողջ կեանքն է, մինչ 85-ամեայ ծերունիի մը համար՝ մէկ օրը իր կեանքին պզտիկ մէկ մասնիկն է:

Երբ մտահոգ ենք, կամ՝ վախի մէջ, քանի մը վայրկեանը կրնայ ժամեր թուել, իսկ երբ ուրախ ենք, ժամերը շատ արագ կը սահին:

Պատկերացուր որ կ'ապրիս քարէ դարուն մէջ: Կեանքդ շատ դժուար եւ վտանգաւոր պիտի ըլլայ: Արեւի լոյսով անցուցած բոլոր ժամերդ պիտի յատկացնես ուտելիք հաւաքելու կամ որսալու: Արեւը կը ծագի, արեւը մարը կը մտնէ, մութը կը յաջորդէ: Այս շրջանը այսօր մենք օր կը կոչենք:

Ի՞նչ է օրը

Երկիրը ինքն իր առանցքին (երեւակայական գիծ մը, որ Զիւսիսային Բեւեռէն Զարաւային Բեւեռ կ'երթայ) վրայ կը դառնայ արեւմուտքէն արեւելք: Անոր լման շրջան ընելով կ'ունենանք օրը: Արեւը կը ծագի արեւելքէն եւ մար կը մտնէ արեւմուտքի մէջ: Ուր որ արեւին շողերը կը հասնին՝ ցերեկ կ'ըլլայ,

Իսկ ուր որ շուք է, գիշեր կ'ըլլայ:

Ցերեկուան ժամերուն այնպէս կը թուի, որ արեւը երկնակամարին վրայ կը շարժի: Ծիշդ է որ մենք չենք զգար, իրականութիւնը այն է որ երկիրն է դարձողը, եւ ո՛չ թէ արեւը:

Մեր մոլորակը նոյն ատեն կը դառնայ արեւուն շուրջ հաւկթային շրջանով: Այս շրջանը կը տեւէ 365 եւ քառորդ օր:

Երկիրը իր առանցքին վրայ թեքած է: Ասիկա կը նշանակէ որ իւրաքանչիւր անգամ որ կը դառնայ, երկրին Զիւսիսային կիսագունդը կը հակի դեպի արեւը իր ամառուան ամիսներուն: Օրերը կ'ըլլան տաքուկ եւ երկար, իսկ գիշերները՝ կարճ: Այդ միջոցին Զարաւային կիսագունդը իր ձմեռը կ'ունենայ: Զոն գիշերները ցերեկներէն աւելի երկար կ'ըլլան:

Յունիսի 21-ին, այնպէս կը թուի, որ արեւը կը սկսի դեպի հարաւ շարժիլ: Ասիկա կը կոչուի ամառնային արեւադարձ: Ձմրան ընթացքին հարաւային կիսագունդը արեւին դիմաց կ'ըլլայ եւ կ'ունենայ իր ամառը: Ձմեռնային արեւադարձը մօտաւորապէս 21 Դեկտեմբերին տեղի կ'ունենայ: Այն ատեն արեւը կը թուի իր ուղղութիւնը դեպի հիւսիս դարձուցած է:

Մարտ եւ Սեպտեմբեր ամիսներուն, արեւը կը թուի կանգնած ըլլալ ուղղակի հասարակածին վրայ: Այն ատեն հիւսիսային կիսագունդը՝ Մարտին, զարուն կ'ունենայ, իսկ Սեպտեմբերին՝ աշուն: Զարաւային կիսագունդի պարագային այս եղանակները կը շրջուին: